

Tremtis

TREMTIS - THE EXILE

Lithuanian Monthly

Nr. 91, 25. Juni 1953

Publisher & Editor: Simas Miglinas.
Membership Association of the Free
Press, (13 b) Memmingen, Postfach 2.
Tel. 2677 * Printer: Memminger Zel-
tung, Schranneplatz 6.

Nr. 91

LIETUVIŲ TREMTINIŲ LAIKRAŠTIS VAKARŲ VOKIETIJOJE

1953, VI. 25.

Savomis temomis

Lietuvos skausmas ir svetimieji

Paskutiniaisiais metais birželio tragiškųjų dienų minėjimai įgauna naują linkmę ir, reikia pripažinti, naują linkmą teigiama prasme. Jei ankstesniais metais lietuviai, latviai ir estai dažniausiai atskirai tokius minėjimus ruošdavo, tai paskutiniaisiais metais Baltijos valstybių tragiškosios dienos minimo bendromis jėgomis. Tik atskirais atvejais, kur stings sąlygų surūšioti bendrus minėjimus, jie ruošiami atskirai.

Bendrai ruošiami minėjimai vertintini teigiamai dėl to, kad jie įgauna didesnį svorį. Ypač šiuo metu tarsi itin svarbu. Emigracijų ir stovyklų likvidavimo pasėkoje pabaltiečiai daug kur išsklaidyti mažesniais grupėmis. Kiti dėl to išsklidimo pasigendama ir jėgų. Tačiau kai turimas jėgas sujungia visi pabaltiečiai (lietuviai, latviai ir estai) — minėjimų rezultatai kiekvienam atveju būna didesni, negu kad jis būtų buvęs minėjimus rengęs atskirai.

Taip pat Baltijos tautų padėtis turėtų būti skatinamoju akstiniu šitokių bendradarbiavimo daugiau suartėti, susiprasti, kad ir ately, iškilus sprendimui didžiųjų problemų, tarsi bendradarbiavimas nenutrūkėtų, bet, priešingai, vis daugiau ir daugiau stiprėtų.

Kitas tragiškųjų birželio dienų minėjimų teigiamumas — tai vis daugiau ryškėjantis pastangos šių minėjimų programoms prabilti ir svetimuosius tiek per jų spaudos skiltis, tiek radio bangomis. Iš tiesų šie minėjimai kaip tik ir sudaro palankias sąlygas ir svetimuosius prabilti likimniais Baltijos valstybių klausimais.

Malonu šiomis dienomis svetimoje spaudoje pamatyti nors ir kuklias informacijas apie Lietuvos, Latvijos ir Estijos tragediją. Kartu tasai informacijų kluksamas parodo, kad mūsų skausmas svetimuosiuose turi žymiai mažesnę atgarsį, negu mums patys. O tuo pačiu tarsi ir akivaizdai išraiška, kad laisvajam vakarų pasauliui kitų tautų tragiškas likimas mažiau rūpi už savų kasdienio reikalus. Kartais kitų tautų likiminių klausimų keltimą ar jų sampratą stebima vienos ar kitos tautos egoistiniai išrovaimai.

Štai paskutinis Anglijos ministerio pirmininko Churchillio pasiūlymas susitikti didesniems ir vėliau anglų parlamente vykusieji debatai akivaizdžiai atskleidė eilės britų parlamentarių šaltą vertinimą pavergtųjų tautų ir retą abojumą dėl netesėjimo savo išduotų pažadų, ką prisiminė Lenkijos likimą, kuri bene didžiausias aukas sudėjo Britanijos pažadų pažeidimams.

Sitokia didžiųjų pažūra laisvės netekusiose kelia dar didesni netikrumai.

Tačiau toje netikrumo atmosferoje kartais išvysteli ir giedrumo spindulėlis, teikią vilčių. Antai, dar gerokai prieš birželio tragiškųjų dienų minėjimus, JAV atstovų rūmų narys Ch. Kersten Amerikos parlamentui pateikė rezoliuciją dėl reikalo sudaryti specialią komisiją, kuri ištirtų Lietuvos, Latvijos ir Estijos gyventojų valios suklasifikavimą sovietams šias valstybes pavergiant.

Iš dėmesio neišskleidimas mūsų likiminių klausimų mums bent palaiko viltį ir teikia jėgų tikėti geresne ateitimi.

Grįžiant prie šiais metais ruošų birželio tragiškųjų dienų minėjimų, prisimintinas įspūdingai pabaltiečių bendromis jėgomis suruostas minėjimas New York'e, kurio proga JAV prezidentas Eisenhoweris atsiuntė šio turinio likėjimus:

„Prašau priminti mano žinios ir simpatiškausias linkėjimus Jūsų sistekimo proga, minint šios tragiškosios 1940 ir 1941 metų birželio įvykius, kai Sovietų Sąjunga, suauzodama iškilmingas sutartis, pasisavino Pabaltijai Respubliką, Estijos, Latvijos ir Lietuvos, kontrolę ir paskum. Šios kraštus nelegaliai įjungusi į Sovietų Sąjungą, emė deportuoti ir likviduoti didelį jų gyventojų skaičių. Šitas agresijos nusikaltimas ir teroras politiko gili įspūdi Amerikos žmonėms. Tais atsisprendimais mūsų tvirtoji politiko, tęsiant nepriklausomų Pabaltijo valstybių diplomatinį atstovų pripažinimą, ir mūsų nuostabiąją viltį, jog šie kraštai ir vėl gyvens laisvi.“

Išskirtinai atžymėtinai Australijoje pabaltiečių bendromis jėgomis suruostas birželio dienų minėjimas, kurio proga atviru laišku kreiptasi į Jungtinių Tautų gen. sekretorių, JAV prezidentą, Anglijos ministrą pirmininką, Prancūzijos ir Australijos ministrus pirmininkus. Laiške kalbama 150 000 Australijos atvykusių tremtinių vardu, didiesiems politikams primenant trėmimus ir masinius žudymus už geležinės uždangos esančiose jų tėvynėse, sovietų smurtu pavergtos. Toliau laiške iškeliami

Kremliaus skaldomoji politika ir vakarai

Po Stalino mirties Kremlius per savo propagandos garsiakalbius pradėjo leisti taikos priedanga pridengtus šūkius. Tais buvo išraiška viduje pasireiškusi netikrumas. Kremliaus valdovams reikalingas laikas įsitvirtinti naujose postuose. Jam pakako užsiminti taikos temomis ir ne vienas laisvojo vakarų pasaulio politikas susimąstė: — o gal gi iš tiesų Maskva keis savo politiką taikos linkme? Winstonas Churchillis, po Pirmojo Pasaulinio Karo vienas iš pirmųjų atvirai pasisakęs prieš sovietinę sistemą, dabar taip pat vienas iš pirmųjų pasiūlė susitikti su naujais Kremliaus valdovais konferencijai...

Maskva, nusiviedusi vakarų budrumo užmigdymui pora šūkių, faktiškai ir toliau be atlaidumo užuolankomis siekia savo tikslų.

Štai ji ištiesė ranką Jugoslavijos diktatoriui Tito. Toliau ji mandagiai kreipėsi į Turkiją dėl draugiškumo santykių sustiprinimo, atsisakydama savo ankstesnių pretenzijų į Dardanelus ir kai kurias Turkijos teritorijas dalis. Pagaliau Maskva kreipėsi į Persijos diktatorišką polinkį ministerį pirmininką Mosadeką, pasiūlydama savo bičiulystę. Jugoslavijos pasiskubino pirmoji atsinaujinti santykius su Maskva, vakariečiams pažadėdama, kad ji ju neišduos ir neapvils. Turkija, vienas iš antibolševistikiusių ir stipriausių bastijonių artimuose Rytuose, Maskvos mostą sutiko šaltai, vakarams pareikšdamas, kad tarsi neturės įtakos santykių stiprinimui tarp Turkijos ir vakariečių. Persijos ministras pirmininkas dėl Maskvos pasiūlymo bendradarbiuoti nieko atžymėjo nepareikšė, nes jis greičiausiai mano, jog šią progą galės panaudoti iki šiol nesekmingoms deryboms dėl naftos su vakariečiais.

Sovietai, suprantama, turėjo kitus tikslus. Pirmiausia jiems rūpi suardyti stiprėjančią vakariečių bičiulystę tiek su Turkija, tiek su Jugoslavija, tiek su kitomis valstybėmis. Ypač Maskvai didele rakštimi yra sudarymas karinės santarvės tarp Turkijos, Graikijos ir Jugoslavijos. Kol ši sąjunga Maskvai nepavyks išardyti, tol ji neturės laisvų rankų artimuose Rytuose.

Birželio pradžioje Italijoje įvykusieji rinkimai atnešė žymų laimėjimą komunistams. Prancūzijoje komunistai taip pat stiprūs. Sunkiau Maskvai sekasi su Vokietija. Įvairių pastangų ji dėjo sutrukdyti vakarų Vokietijos įsijungimui ir Vakarų Europos gyvybės sistemą. Tačiau iki šiol nors ir lėtos šia linkme eigos Maskvai ne tik kad nepasisekė sutrukdyti, bet Rytinėje Vokietijoje įvykęs darbininkų ir dalimi, ūkininkų sukilimas kaip tik aiškiai parodė, jog Kremliaus politika neturi jokio pasitikejimo ir jo valdomoje Rytų Vokietijos zonoje.

Bandant atmesti Korėjos konflikto mazgą

Kai Maskva, nežiūrint įs neva taikinių šūkių, neatlaidžiai siekia savo tikslų, tai vakariečių tarpe nuolat pastebimas svyravimas, neryžtumas aiškiems sprendimams, lūkuravimas, dar vis tikintis su Maskva susiriant bendra kalba ir taikiu keliu išsprendiant taiką kiludančias problemas. Šita vakariečių laikysena Maskvai labai patogi. Štai geriausiai pavyzdžiui yra Korėja. Korėjos konfliktą išprovokavo sovietai. Vėliau prasidėjo derybų dėl ginklų pailaubų, trunkančios antruosius metus. Ypač Amerikos žymus inžinierius mašiniant Korėjos konfliktą. Tačiau po trejų metų kovų tasai konfliktas nei nenumalšintas, nei kitu keliu neišspręstas. Vakariečiuose, Korėjos konfliktu beieškant sprendimo, nuolat kilo nuomonų skirtumų. Tų nuomonų skirtumų pasireiškė ir pačioje JAV karinėje va-

sovietų nusikaltimai užgrobiti Baltijos ir kitas valstybes.

Australijoje įsikūrę pabaltiečiai birželio tragiškųjų dienų minėjimo proga ryžosi atvirai prabilti ir pasaulinės taikos architektams, nuolat kalbančius apie pasauliųjų gyvenimą visuotinės taikos, jiems primindami likimą pavergtų tautų, kurios kenčia ne dėl savo kaltių... Gal karta nors politikas, skaitydamas gautąjį laišką, turės progą prisiminti, kad tos valstybės yra aukos politikų darytų klaidų.

Ar galimos dvi pilietybės?

„Kanada Jus mielai prima į savo šeimą“, — tokia antraštė „Tėviškos Zibiruose“ kovo 26 dienos laidoje pateiktas skelbimas

dovybėje. Sovietai, sukurstę ir išprovokavę konfliktą, savo pažiūrų nekeitė ir kietai laikėsi. Galiausiai sutariama pasikeisti bent sužeistaisiais karo belaisviais. Ir čia vakariečiai komunistų apgaunami. Paleistieji amerikiečių kariai liudija, kad žymiai dalis jų sužeistų draugų paliko sovietų nelaisvėje. Maskva tokiu atveju tuoju pat būtų pareiškusi griežtus protestus, gi vakariečiai leidžiasi į tolimesnes derybas, palankias Maskvai. Masva tiek tenusileidžia, kad jos direktyvomis pailaubų derybose dalyvavusi komunistų delegacija pagaliau sutinka, jog nenorį į savo kilmės kraštus grįžti belaisviai internuojami sovietams simpatizuojančioje Indijoje ir 90 dienų komisijos turės teisės lankyti atsisakančius grįžti belaisvius ir paveikti, kad jie apsispręstų už grįžimą. Per 32 000 šiaurės korėjiečių pareiškė norą negrįžti komunistų valdomon Korėjos dalin. Taip pat nemaža kiniečių belaisvių pasisakė negrįžti Kinijon. Tad atsisakiusieji turėtų būti perkelti Indijon, vadovaujant sudarytai komisijai iš Lenkijos, Čekoslovakijos, Švedijos, Šveicarijos ir Indijos atstovų. Deryboms pailaubų reikau vykstant, pats pagrindinis partneris — Pietų Korėjos vyriausybė — visiškai neatsiklausia, ar ji sutiks su aptariamomis pailaubų sąlygomis, numatančiomis Korėjos padalinimą. Amerikiečiai teigia, kad jie toliau taikiu būdu sieks Korėjos sujungimo, gi pietų korėjiečiai šitokių sąlygų pailaubose žiūri amerikiečių nusilenkimą komunistų užmačioms.

Kas Korėjoje išeis laimėtoju, jei sutartomis sąlygomis bus pasiektos pailaubos? Sovietų dirguoti šiaurės korėjiečiai, padedami kiniečių, pietų Korėjos neužmė. Amerikiečiai, su 15-os Jungtinių Tautų narių valstybių karaliaus konflikto sukėlėjo taip pat

neįveikė, pailaubų derybose su juo skaitėsi, visai nebdagmi Pietų Korėjos vyriausybės pažiūras, kuri frontui davė keturis penktadalius karių, nes iš 16-kos Jungtinių Tautų narių valstybių, kartu įskaitant ir JAV, teatsiuntė Korėjos konfliktui malšinti vieną penktadalį karių, palyginus su Pietų Korėjos duotais kontingentais. O kai kalbama pailaubų klausimais — pietų korėjiečiai visai neatsiklausiami, ar jie sutiktų su tokiomis pailaubomis.

Sitas nebdagimas pietų korėjiečių ir išsūkė demonstracijas, kuriose reikalauja, kad būtų kovojama ligi laimėjimo. Amerikiečių daliniai daug kur demonstrantus išskleidė pavartodami ginklą. Vėliau Pietų Korėjos prezidentas S. Rhee paruošia planą paleisti iš belaisvių stovyklų tuos šiaurės korėjiečius, kurie atsisako grįžti komunistų valdomon Korėjon. Išsilaisvino per 26 000 belaisvių. Amerikiečių sargybos eilė išsilaisvintų laisvės šiaurės korėjiečių sužeidžia, kiti nukunami. Komunistų delegacija pailaubų derybas nutraukia, reikalaujama išsilaisvintus šiaurės korėjiečius internuoti ir pristatyti į Indijon įrengimas stovyklas. Maskva klausia: pažiūrėsim, kaip Amerika sutvarkys Pietų Korėjos vyriausybę klinka. Vakarų politikai stebisi Pietų Korėjos prezidento poelgiu ir apgailestauja pažeidus Jungtinių Tautų prestižą. Kiti sako: Korėjos konfliktas vyko ne dėl Jungtinių Tautų prestižo, bet motyvais laisvės, kuri tačiau nebuvo pasiekta.

Netolima ateities parodys įvykių linkmę Korėjoje besiekiant ginklų pailaubų. Taip pat pailaubos, jei jos įvyks aptartomis sąlygomis, parodys vakariečių polinkius nuolaidoms pavergtųjų didesnę neviltingą sąskaiton.

JAV prezidentas Eisenhoweris, birželio minėjimų proga pabaltiečiams pareiškė, kad jų tautos turės būti laisvos.

doje. Tose informacijose nurodomi keliai, kuriais pasiekianti Amerikos pilietybė.

Pagrėčiui pasireiškiančios akcijos pilietybės įsigijimo reikalu, Lietuvos konsulas Čikagoje, P. Daudzvardis, „Murgučio“ bendradarbio paklaustas, kokia esanti konsulo pažiūra pilietybės įsigijimo reikalu, šitaip atsakė:

„Pagal Lietuvos Konstitucijos 13 str. ir Lietuvos Pilietybės Įstatymo 20 str. Lietuvos pilietybės, įsigijęs svetimą pilietybę, netenka Lietuvos pilietybės. Asmuo, netekęs Lietuvos pilietybės, pagal Pilietybės Įstatymo 25 str. nustoja teisės Lietuvoje turėti nekilnojamą turį. Jo turimas nekilnojamas turtas likviduojamas. Primintina, kad pilietybės gali netekti ir tas Lietuvos pilietybės, kurb bent duosius metus išgyvena užsienyje be Lietuvos užsienio paso.“

* Tautos gedulo dienų proga VLIKo pirmininkas M. Krupavičius per Vatikano radijo siųstuvą pasakė kalbą pavergtiems Lietuvos gyventojams, o VLIKo Vykdomosios Tarybos pirmininkas K. Žalkauskas į kraštą kalbėjo per Amerikos Balso siųstuvą.

* Informacinis atsišaukimas vokiečių kalba. Tragiškųjų birželio dienų minėjimo proga šiais metais VLIKas vokiečių kalba išleido 4 puslapių informacijas, kuriose pateikti faktai apie Lietuvos su sovietais turėtus sutartis, kurias Maskva suauzė, pavergdama Lietuvą ir kitas Baltijos valstybes. Šiomis informacijomis pasinaudojo eilė vokiečių laikraščių, savo skaitytojus informuodami apie pabaltiečių ruošiamus trėmimų minėjimus.

* E. Simonaitis VLIKe atstovauja Mažosios Lietuvos Rezistencijai. Praėjusiam TREMTIES numerį jau buvo informuota apie VLIKo sutarimą dėl Mažalietuvių Rezistencijos atstovavimo. ELTA informuoja, jog Mažalietuvių Rezistencijos centras savo atstovų VLIKan paskyrė mažalietuvių veikėją E. Simonaitį.

* Propagandos skyrius VLIKe. Aktyvinant kovą prieš bolševikų užmačias, VLIKe, prie Užsienio Reikalų Tarnybos, įstaigas propagandos skyrius.

* Lietuviai Europos Jaunimo Konferencijoje. Birželio 5-7 dienomis Paryžiuje vyko Europos Jaunimo Konferencija, kurioje buvo atstovaujami ir lietuviai. Konferencijoje lietuvių jaunimui atstovavo K. Jasutytė, K. J. Ciginskis, A. Venskis, B. Venskis, vieni, ir A. Monėys.

* Bendradarbiavimo su diplomatais klausimais. Birželio antroje pusėje į Romą buvo nuvykęs VLIKo pirm. M. Krupavičius ir VT pirm. K. Žalkauskas susitikti su L.D.S. St. Lozoraičiu. Susitikimo metu buvo turimas tikslas aptarti su Lietuvos diplomatais glaudesnio bendradarbiavimo klausimus. Išleidžiant šį TREMTIES numerį apie pasitarimus dar nebuvo turima informacija.

* Daliu Prancūzijos lietuvių suvažiavimas. Sekminiu švenčių metu Strasbūroje vyko Prancūzijoje gyvenančių lietuvių platesnio masto suvažiavimas paminėti Mindaugo Lietuvos Karaliui vainikavimą 700 metų sukaktį. Šis suvažiavimas turėjo dar ir kitą tikslą — suartinti įvairiose Prancūzijos vietovėse išsiklaidžius lietuviams. Nors suvažiavime nedalyvavo visų Prancūzijoje esančių lietuvių kolonijų atstovai, tačiau iš eilės vietovių atvyko gausios ekskursijos.

* Informavo spaudą Baltijos valstybių likimniais klausimais. Ryšium su 1941 metų birželio mėnesį Baltijos valstybėse sovietų įvykdytų trėmimų minėjimu šiais metais birželio 15 d. Baltų Tarybos iniciatyva buvo suruosta spaudos konferencija, kurios metu spaudos atstovai painformuoti apie sovietų įvykdytus lietuvių, latvių ir estų trėmimus Baltijos valstybėse ir apie šių valstybių inkorporavimo Sovietų Sąjungon metodus. Taip pat spaudos atstovams buvo išreikšta pabaltiečių vadovaujanti veiksmų pažiūra ir pastarojo metu Kremliaus politikos posūkis. Spaudos konferencijoje dalyvavo vokiečių didžiųjų laikraščių ir amerikiečių spaudos agentūrų atstovai. Informacijų teikė: latvių atstovas Liepiņš, estų — Jonsons ir VLIKo VĮ užsienio reikalų valdytojas Dr. P. Karvelis.

Sutiko tvirtinti Lietuvos konsulatą Kolumbijoje. Lietuvių Katalikų Komiteto ir Kolumbijoj Lietuvių Bendruomenės narių kun. M. Tamošiūno, kun. N. Salduko ir Dr. St. Siručio pastangų pasėkoje Kolumbijos vyriausybė birželio 10 d. sutiko officialiai pripažinti ir tvirtinti Lietuvos Konsulatą Kolumbijoje. ELTOS inf.

Platesni aiškinimai, atrodo, nereikalingi. Jų pateikė ir Lietuvos konsulas P. Daudzvardis. Į įvairias šalis išvykusius mūsų tremtiniams besubskant įsigyti vietos pilietybę tereikėtų priminti ir kitą medalio pusę. Kiekvienos šalies pilietybė savo piliečiams uždeda tam tikrų įpareigojimų. Piliečiams tokie įpareigojimai privalomi. Lietuviams, tapę kurio nors kitos valstybės piliečiais, tuo pačiu, net ir norėdama, ne vieną da galės atlikti pareigas savo krašte. O tai turėtų palinkusios kitapilietybėn kelti susimąstymą, ypač tuos, kurie mano, atėjusius mums, grįžti Lietuvon.

Sovietinė Vokietijoje sukilimas ir kas toliau

Šių metų birželio mėnuo politinio gyvenimo lauke atžymėtinai eile staigmenų. Visų staigmenų bene pati didžiausia, plačiai nuskambėjusi pasaulinėje spaudoje, tai Rytų Vokietijos sovietų valdovų zonoje įvykusios darbininkų demonstracijos, įgavusios sukiliminį pobūdį. Tos demonstracijos, apmokėtos visa eile gyvybių, kaip tik pasauliui atskleidė sovietinės politikos dvi veidšmukumą, parodydamos, kad komunistinės sistemos valdovų pažadai nieko bendra neturi su tikrove.

Vaidzo pilnumui pirmiausia primintini Rytų Vokietijos valdančiųjų išduotieji pažadai kaip tik prieš įvykstančias demonstracijas. Rytų Vokietijos valdovai birželio 9 dieną išleido komunikatą apie „aptartus pagerinimus gyventojų aprūpinime ir stiprinimą teisinio saugumo“. Toliau oficialiame komunikate buvo suminėta visa eilė lengvatų, pradedant pažadais paleisti visą eilę suimtųjų, siaurinti sunkiąją pramonę masinio vartojimo gaminių sąskaiton; savininkų pageldavimu pažadėję leisti atidaryti uždarytas privačias įmones. Toliau sekė patikrinimas savininkams gražinti nusavintus žemės ūkius. Gai jei kur dėl kurių nors priežasčių nebūsią įmanu gražinti nusavintus ūkius, tai pažadėta tos pačios vertės turtą kitur duoti.

Visi pažadai palydėti kvietimu grįžti iš Rytų Vokietijos į Vakarų pabėgusius gyventojus, žadant jiems gražinti konfiskuotus namus, kita turtą ir patikrinant, kad grįžusieji nebūs baudžiami.

Šitie sovietinių valdovų pažadai, prisipažįstant darius klaidas, vakarų pasauliui sudarė savotišką staigmeną. Tačiau buvo su tikti su tam tikru šaltumu, bandant įeikoti priežasčių, privedusių prie atsisakymo visu atsimu vykdytos ūkio sovietizacijos. Svarbiausia, esą, šituo kurso pakėtimu Rytų Vokietijos valdovai turėjo tikslą daryti trukdymų Vakarų Vokietijai įsijungti į Vakarų gynybos sistemą.

Tačiau jei vakarų politikai su spėliojamomis išvadomis sutiko Rytų Vokietijos valdovų paskelbtą apie numatomus pakėtimus savo viduje, tai pabėgusieji iš Rytų Vokietijos vokiečiai žymia dalimi tiems pareiškimams neteikė jokios vertės. Vokiečių spaudoje pasirodė pasikalbėjimų su vokiečių atbėgėliais, kurie, paklausti, ar nemano grįžti Rytų Vokietijon, kur viešai atsisakyta prievarta naudoti kuriant kolchozus ir pažadėta kitų lengvatų, paklausti išsivyrudami atsakė: ne, jie nemano grįžti ir netiki sovietinių valdovų pažadais.

Iš tiesų nereikėjo ilgai laukti, kad įsitikintum, tai pažadų netikrumas. Nežiūrint paskelbtų lengvatų, Rytų Vokietijos darbininkams išdirbio norma buvo padidinta 10%. Kadangi tatal buvo padaryta kaip tik keletą dienų praėjus po paskelbimo, kad vyriausybė dėsiant pastangų gerinti visų gyventojų būdį, tad išdirbio normų pakėlimas eilę metų pažadais mitintam darbininkui išsėmė kanktybę. Pirmieji sustreikavo statybų darbininkai vne. Frankfurtu Alėjoji, dabar perkristijoti į Stalino Alėja. Prie sustreikavusių statybų darbininkų prisijungė kitų įmonių rytiniame Berlyno sektoriuje

darbininkai, kurie reikalavo atšaukti paskelbtas išdirbio normas, pasitraukti Rytų Vokietijos vyriausybę ir laisvą rinkimų, siūlydami sovietų kariams važiuoti namo. Streikas prasidėjo birželio 17 dieną. Jis įsijungus dešimties tūkstančių darbininkų, staiga pasirodė su tankais sovietų kariuomenės daliniai ir liaudies milicija. Įsisiūbavusi minia eilę tankų švedė iš rikluotės, į

einantių įkišdama basius. Sutrukus vikiams tankai paliko stovėti. Vėliau sekė padėgimas komunistų partijos sekretoriaus biuro ir eilės kitų pastatų. Sovietų kariuomenės daliniai hermetiškai uždarė perėjimą į vakarinius Berlyno sektorius, gi sovietų komendantas paskelbė išimties stovį, tačiau demonstrantai nekrepė į tai dėmesio, reikalaujanti išpildyti jų reikalavimus. Paga-

liau, vakarop, Rytų Vokietijos valdovų buvo paskelbta, kad išdirbio normos atšauktos. Streikininkai toliau reikalavo: duonos, laisvės, laisvais rinkimais Vokietijos sujungimo. Šitie reikalavimai buvo palydėti liaudies milicijos ir rusų karių šūvių salvėmis. Ir tatal nedviprasmiškai atskleidė sovietų melą dėl siekimo sujungti Vokietiją. Kai sujungimo reikalauja darbo klasė — į jos reikalavimus atsakoma šūviais, areštais, sušaudymais.

Demonstracijų vakarą sovietų kontroliuojamas Berlyno siustuvas ir vietos spaudoje aiškino, kad bandytos demonstracijos — nevykęs vakarų sukurstytų fašistinių agentų darbas. Tačiau sekanti diena parodė, kad į sukilimo pobūdį pereina streikai negali būti kurio nors pašalinio sukurstymo paseka, bet tai spontaniškai kilusio gyventojų nepasitenkinimo išraiška. Streikai sekantį dieną išsilojo visoje eilėje didesniųjų Rytų Vokietijos pramonės centrų. Vienur iš kalėjimų demonstrantai paleido suimtuosius, kitur padegė vietinių valdovų būstines, trečiuoju nuginklavo miliciją. Tik atvykusieji sovietų kariuomenės daliniai jėga tvarką atstatė, išsklaidydami demonstrantus. Eilėje vietovių demonstrantai sunaikino įmonių įrengimus, nuplėšė vėliavas, sudegino Stalino ir kitų komunistų paveikslus.

Sovietų kariuomenės daliniai, skelbiamieji demonstrantus, sužeidė daugybę demonstruojančių. Visa eilė buvo mirtinai sužeisti. Apmalčius demonstracijas, eilę demonstrantų komendantų patvarkymais buvo sušaudyti. Nežiūrint aklino Rytų Vokietijos demonstracijų pasekoje uždarymo, pasiekia žinios, kad demonstracijos sekė masiniai suėmimai. Vakarinių Berlyno sektorių komendantai rytinio Berlyno sektoriaus komendantui iškėlė protestą dėl gyventojų laisvės varžymo, gi šis atsakė, jog ir toliau bus panaudotos visos priemonės tvarkai atstatyti.

Rytų Vokietijos gyventojų sukitimo praeinėjimas ir beprasmingumas.

Tankų, kulkosvaidžių ir kitų ginklų pagalba Rytų Vokietijoje spontaniškai kilusios demonstracijos buvo numalšintos, pareikalavusios visos eilės gyvybių. Laisvą Vakarų pasauliui šios demonstracijos davė naujos akivaizdžios medžiagos apie esančią Rytų Vokietijos gyventojų nepasitenkinimą sovietine sistema. Tai ir viskas. Gi sukilimo dalyviai gyvybėmis, kalinimais, teroru ir galutinai žmogiskųjų laisvų suvaržymu turės apmokėti savo pareiktą protestą prieš vietos santvarką. Čiai turėti ir tolimesnių pasekų įvykusios demonstracijos. Jau pirmomis dienomis po demonstracijų Rytų Vokietijos sienos buvo daug stipriau saugomos, negu kad anksčiau. Jei dar birželio pirmomis dienomis kasdien Vakarų Vokietiją pasiekė nuo 1000 iki 2500 ir daugiau naujų pabėgėlių, tai po demonstracijų dėl sienų apsaugos sustiprinimo naujų pabėgėlių veik nepasirodė. Tai viena. Sukilėliai, rizikuodami skelbti streikus ir atvirai pasisakyti prieš bolševikinę sistemą, ti-

kejoji susilauksią paramos iš laisvųjų vakarų. Tačiau jie, apsaudomi sovietų kariuomenės dalinių, tebuvo fotografuojami iš vakarinųjų Berlyno sektorių. Tesusilaukė užuojautos, kuri negalėjo turėti realios įtakos lengvinti kancijos suimtųjų ir kankinamų. Jei būtų sukilėliams atėjusi reali parama, sukilėliai galėjo atstoti dešimtis divizijų. Tačiau vakarai dar vis tebetiklį derybų, pokalbių keliu pasieksią taikos. Tasa tikejimas, ilgiau užtrukęs, gali, atėjus momentui, atimti daug talkininkų. Rasis ne vienas vokiečių, drįsęs streikuoti, kuris ateity tatal nedrįs daryti, žinodamas, kad jis plika kakta tanko šarvų nepramuš.

Kovinės dvasios sovietinėje sistemoje palauzimas.

Kur sovietai įkelia koja, ten netrukus savo veiksmams į antikomunistinių kovotojų eiles jie įjungia žymią dalį gyventojų. Paskiau seka prieškomunistinio elemento naikinimas. Sovietai tatal daro su pasitenkinimu. Senosios gyventojų kartos sunaikinimu jie tikisi stipriau įsigalėti. Nuolatinis teroras, areštai, trėmimai galiausiai gyventojų kovinę dvasią palaužia. Tatal geriausias pavyzdys buvusis karas. Vokiečių kariuomenė buvo užėmusi didžiulius Sovietų Sąjungos plotus, tačiau niekur nepasireikė gyventojų sukilimai prieš tai ateinant. Tatal nebūvo išraiška pasitenkinimo sovietine sistema, bet tai reiškė, kad gyventojų kovinė dvasia sovietinės sistemos palaužia.

Gali ateiti metas, kada kovinė dvasia gyventojų bus palaužta ir tose šalyse, kur šiandien dar tebevyksta aktyvus sovietizacijai pasipriešinimas. Antai, pasiekia žinios, ir Cekoslovakijoje kai kur darbininkai buvo sukilę naujų pinigų įvedimo pasekoje. Sukilėliai net vieną miestelį buvo užėmę ir valdė ketvertą valandų. Vėliau atvykę kariuomenės daliniai „tvarką atstatė“. Tie žmonės vargu kada jau bebandy sukilti. Šitokių kelių sovietai stiprina, o vakarai anapus geležinės uždangos vis daugiau nustoja savo šalininkų, nes jie sunaikinami, arba palaužiama jų kovinė dvasia.

Tito pasakoja kaip Stalinas vertino Europos komunizmo vadus

Stalinas, priėmęs jugoslavų delegaciją Maskvoje, vis gyvė Titi ir tikrino, kad tas po jo mirties turės atstoti Staliną Europoje. Net ir Churchillis jam kelis kartus vis gyvė Titi... Apie kitus Europos komunistų vadus Stalinas taip atsiliepė: Togliatti (italų) — esąs geras teorikas ir profesorius, kuris sugeba parašyti neblogą trapišnį, tik nemoka kaip reikiant suburti tautą didžiam tikslui. Thorez ir Duclos (prancūzų) esą geri draugai, bet... Anot Stalino, net tas šuo, kuris nekanda, tai bent loja, norėdamas kitiems baimės įvaryti, bet Thorez neįstengia nė to... Pleckas (vokiečių) tesugeba tik pataškinti per petį, bet visai neturi jokio supratimo, kaip reikia sekti didžiųjų komunistinių tikslų...

Sovietinio melo dokumentas

Sovietinėje propagandoje yra įprasta panaudoti galimas ir negalimas priemones, jei tatal Kremliaus diktatoriai mato esant reikalinga. Jau eilę kartų laisvojo pasaulio spaudoje yra dokumentais įrodžiusi sovietinėje propagandoje pasitaikančias melagystes. Tačiau geros akys, kaip sakoma, dūmų nebijo. Reikalui esant sovietai ir toliau vartoja nieko su tiesa bendra neturintius įtaigojimus. Štai šiemet, po Stalino mirties, sovietų spaudoje pasirodė iliustracija, vaizduojanti greta vienas kito stovinčius Staliną, Kinijos raudonąjį diktatorių Mao-Tse-tungą ir Malenkovą. Faktiškai tokia nuotrauka niekuomet Maskvoje nebuvo padaryta. Tik 1950 metais vasario 15 dieną mak-

sinėje spaudoje pasirodė iliustracija, kurioje, ryšium su sutarties pasirašymu tarp Maskvos ir Kinijos, buvo matyti Stalinas, Malenkovas ir Kinijos diktatorius, apsupti didelės svitos — sutarties pasirašymo delegacijų. Po Stalino mirties Malenkovui atrodė naudinga, spaudai pateikti iliustraciją, vaizduojančią jį artumoje Stalino ir Kinijos diktatoriaus Mao-Tse-tung. Tačiau kadangi tokios nuotraukos neturėjo — įsakė padaryti montažą iš ankstesnės bendros nuotraukos. Aukščiausiai pateiktoji nuotrauka, kurioje matyti Stalinas, Mao ir Malenkovas, 1950 metais apsupti delegacijų. Apačioje — padarytas montažas iš pirmosios nuotraukos. USAD iliustracija.

Kazimieras Barėnas

DUOBĖ

IS TREMTIES LEIDYKLOS IŠLEIDŽIAMO NOVELIŲ RINKINIO.

②

— Taigi.
Marcelinas pritaria ir susimąsto.
— O tu, žiūrėk, tu lauzėli — ar jau savo turi?
— Kas man duos? Atidirbu, tai ir gyvenu.
— Tai ką pasenės darysi, kai dirbti nebegalėsi?
— Aš ir nežinau, — sugūžčioja pečiais. — Pasisiūsiu turtėles ir eisiu, kaip amžina atilš Seberkštys. Kitos išeities nėra.
— Paskutinis amatas, žinai tamsta, Paskutinis.
— Ka gi aš darysiu?
— Jei tave kiekvienas stumdys, visiems už dyką dirbti, tai kitokios išeities nėra.
— Ka, vis žmonės, vis rodo, gražiojuo, kiek davė, tiek gerai.
— Na, kaip išmanai, — papildydamas stiklines nubėigia. — Baikim gerti ir eisim. Šiandien dar daug darbo: dar nuvažiuoti karsto, su karstu į Gervydus, o tik poškai namo. Rytą neradau Patvorio, nežinau, ar bus orkestras. Senukas tai nubėgio į Gervydus. Sakė: „Jei aš, senis, nepagieduosiu, tai kas bepagiedos Seberkštui!“ Mėkė rinkęs bulves ir nudrožė giedoti. Tai tau senis Patvorys!
Vynas dūžiata iš butelio ir iš stiklinių, ir saulė užlenda už debesėlio pačiame pažemyje. Garuckis užsako savo vaikus klumpes.
— Tegus sau klumpės. Žiemą gerai po namus. Tik būtinai su aulikuais. Tos trumpos niekai. Prisiesims sniego.
Marcelinas pažada.
Išbaigę vėnas, ir abu vyrai pakyla eiti. Prie kampinį šventoriaus vartų rinkelėje kalbasi Gaidelis su zakristijonu.
— Ar jau baigė kasti bulves? — iš tolo šūktelį Garuckis.
— Va, tik baigiau. Atsitiesti nebegalėju.
Garuckis nusikvatoja ir atsiviekinia su Marcelinu.
— Rytą matysimės, — šūktelį nuvedamas. — Skubu karsto. Tai tu, Marcelina, jau išvarysi duobelę senukui?
— Taip, taip, išvarysiu.
Pakopęs į kalnelį, už Zemonių sėdybų, jis paspaudžia žingsnį ir pralindžia tarp dvaro alejos tvoriu.
— Sakyk, gal jau iškasė? — užkabinia ateinantį sisukęs skubiai nueina.

Kriukas. — Bėgau jau žiūrėti. Sakau, sutems, o nežinau, ar kasa, ar ne.
— Nekasiau dar.
— Jau nebelauk, Marcelina. Sutems, ir nebematysi, o rytoj pramiogės, tai kas tada bus?
— Aš nežinau, zakristijone.
— Ar aš viską turiu žinoti? Jau ir taip šiandien pavargau, kaip šuva. Tu kasi, tai tu turi rūpintis, kad laiku būtų, — barasi Kriukas.
— Jis iškas, — taikstosi Gaidelis.
— Gal ir iškas.
— Koks čia gal, kam čia šitaip kalbėti? — širsta Kriukas. — Nepadėsi karsto kapinėse ir nepalauksi, kol tu iškasi duobę.
— Ar nori, kad už tą litą liežuvių iškiesi lakstyčiau? — užsidega ir Marcelinas. — Pats ne litą gauni, o tiek težinai, kad čia man prikašioji! Vieną kartą ir pats galėtum išsikasti, tai ne lito nereikės mokėti.
Zakristijonas staiga pradeda šypotis. Žvilgtelėjęs į besileidžiančią saulę ir į bažnyčios bokštą, apie kurį karksėdamas suka varnos, jis stipriai tauksteli Marcelinui per petį.
— Nebesibarkim, — sako jis.
— Aš nesibaru.
— Išgerkit asotėlį alaus, pasibučiuosiu, ir bus gerai.
— Įsiterpia Gaidelis.
— Tu pats gerki, — atkerta Marcelinas.
— O tu ar nenori?
— Ne, nenoriu.
— Tu jau išgėrei, matau, vyno prisitraukė, tai jau nebereikia alutės. O stipraus turiu! Kaip spiritas, net liežuvių degina!
— Gana, nustok apie savo spiritą, — draudžia zakristijonas Gaidelį. — Sakyk, Marcelinuk, kaip bus? Ar padarysi, ar galiai ramiai miegoti?
Kriuko balsas švelnus, tarytum jie sėdėtų, du žmonės, ir kažka abu pasakotųsi priepatamyje, labai švelnius dalykus iš pat širdies gilumos. Jo ir akys tokios prašanos. Marcelinas mato, todėl jam prašina visas pyktis.
— Reikės padaryti, — užsirdamas atsako jis ir apsisukęs skubiai nueina.

— Tokio dar nemačiau mūsų Marcelino, — stebisi Gaidelis. — Kaip tikras širšulas.
— Nemačiau ir aš. Visada kaip šilkinis būdavo, o dabar į akis šoka. Matyt, vyno prisitraukė su Garuckiu.
— Trenkia, kaip bravoras. Jau iš tolo pajutau, kad Marcelinas dažė liežuvi.
Kai Marcelinas, praėjęs gatvę kleboniją ir bažnyčią, pasuko į takelį, abu vyrai, dar vis kalbėdamiesi apie jį, paliko šventoriaus tarpupartę ir pamažu žengė namų pusėn.
Kaip nejuotiom pradėjo eiti, taip nejuotiom abu sustojo prie gatvės, kurios tvora iš vienos pusės saugojo Gaidelio sodą, o iš kitos — stuvėjų Sabakonių daržą, pati pasibaigdama Gaidelio kieme. Tik kai sustojo, abu pastebėjo ir nusišypsojo.
— Bulvės nukasė, tai ką dabar pasakytum, jei išgertume kokį asotėlį? — pakalbina Gaidelis.
— Tai ir sustojome, kaip tas arklys ties vartais, — juokauja zakristijonas. — Jeigu su tabaka, tai nenoriu nė į burną imti.
— Ne, ne. Tik truputį cukraus pridėjau, kad stipresnis būtų. Stiprus ir išėjo. Tabokos nedėjau, kur čia! — Manai, kad tu pasakysi. Per šv. Oną apgavai. Sakė — geras, geras, o rytą nežinojau, kur dingti.
— Geras buvo. Gal primašėi vyno.
— Tik stiklinuką. O gal du, bet ne daugiau, kaip du.
— Nors ir pusę stiklinuką, vistiek jau negerai.
Praėjo jie visą gatvę ir vartus. Sumažėjo rudas, lapų panašūs šuo, bet susigėdo ir palindo po prieklečiu. Įėjus vidun ir uždaręs kleties duris, Kriukas prabilo:
— Man vis rūpi tas Marcelinas. Pasakyk, būdavo, kad reikia ką nors padaryti, tai šoks su džiaugsmu, o šiandien — lyg musmirio apsiėdęs.
— Nuo vyno, — ramina Gaidelis.
— Žinai, kad aš eisiu pažiūrėti.
— Palauk, abu nueisim.
— Jis duobę tai iškas, aš tikras, bet man keista, kad Garuckis nei pirma, nei dabar neužsiminė apie pinigus. Ar tu nemanai, kad jis galėto Marcelinui atiduoti pinigų? Už duobės kasimą?
— Kas jam duos! — patikina Gaidelis.
— Abudu sustiklo, abudu išgėrė. Kažin, gal ir davė? Paskui ims ir išleis, ką tu su juo. Kad ir tas Garuckis — lyg nežino, kam reikia atiduoti pinigų.
Matydamas susirūpinusį zakristijoną, Gaidelis nebesilaikė.
— O gal ir davė, — sako jis. — Gal kokią dešimtinę ir išmėč, ką tu su juo — čia pirmininkas, čia vėl laidoja dar su orkestra, su viskuo. Gal ir tėsė dešimtinę. Iš tuščios kišenės nepagertų vyno.

— Taigi, taigi. Išmetė, pagėrė, o jei kas liko, tai kaip matai išleis, atgriebė tada iš jo. Žinai, kad aš eisiu.
Kriukas griebia kepture, maukšlinasi ant galvos ir žengia į duris.
— Palauk, — stabdo Gaidelis. — Jau įleidau alaus. Nuėjo duobės kasti. Rytą rasi, niekur nepabėgs.
— Ar, sakai, rasiu? Kad tik neišleisčiau...
— Sėsk.
Patogiai susisėdę ir nugaras atrėmę į sieną, abu pradeda lėtai gurgknoti. Gaidelis uždegė žvakę. Ta virpa ir blaško liepsnelė, o jie perlietoja daugybę dalykų. Nūgers, pasilenks vienas į kitą, sugrįždins pasijudindami suola, ir jau bėga žodžiai per Pavandenę ir per visą parapiją, per žmones ir per daktus, lyg drungnas vanduo, šen ten užkliudami už klausimo, lyg už aštriakampio akmenuko, rodos, tik tam, kad paskui dar smarkiau galėtų įsibėgėti, dar didesne jėga marmalluoti. Taip ir rito žodžiai, garšūs ir duslūs, apie tai, kaip tas gimė ir pakristijytas buvo, kaip anas vedė, kaip zakristijonas namus beveik iš nieko pasistatė, dviem sienojaus pradėjęs ir išaudų kūrį iš klebono išprašęs, kaip bulvės užderėjo didelės, lyg kumščiai, ir kaip sūnūs, tas jo Vytautas, kartą jau po vidunakčio nubudo ir paprašė uogų. Ties klausimu sustos zakristijonas, tarytum tik tam, kad dar daugiau pabertų žodžių ir vaizdų.
O kai Gaidelis, lyg įsibėgėjusį nenuoramą arklių, sugriebs zakristijoną per neatsargumą, lyg tyčia, pritrūksų žodžių, pamėginusį pamastyti ar geriantį, tada tas ima trokšti, savo pasakojimus pamargindamas šūktelėjimais ir aikštelėjimais. Gandralizdis ir šviežios bulvės skonis, pervaziuotas žašukais ir taboką vagias pienuo, kletin dvi skyles prasigrauziusi pelė ir žmonos kurpa, vasarinis obuolių minkštumas ir apšūbęs arklys, skirtingi alūs ir keistas sapnas tą naktį, kai karvė atsidė veršiuoką — tuos pasakojimus išklaušė Kriukas, pasigardžiuodamas ar sulaukdamas Gaidelį šio to paklausti.
Jau seniai sutemo, ir pro langelį prateškėjo būrelis lietaus.
— Tai ir užsidedėjau! — atsiminė zakristijonas, skubiai keldamasis ir prikišdamas prie lango nosį. — Dar vis dėlto reikia nubėgti pas Marceliną.
— Galim nueiti, — pasistūlo Gaidelis. — Dar ir man anksti miegoti.
Tik vakaruose kabojo tamsūs debesys. Danguje visur mirgėjo būriai žvaigždžių. Ties kooperatyvo stogu dairėsi blankus mėnulis, ir klebonijos sodo medžiai tyčiai žitūrėjo į savo šėnėlius.
Klebonijos rytinė pusė tamši, tik vakarinėje kieme mėnulis galinėjausi su žiburio gelsvos šviesos atšvaitais.

Bus skaitomos knygos ar pinigai?

VIENYBĖS leidėjas J. Tykila, išgirdęs žikagiskio lietuvių knygų leidybos pareikimą, kad po dviejų metų niekas knygų nebeįrašys, susimąstė. Tokie kalbos, esa, ne naujiena. Buvo laikai, kada žikagiskiai lietuvių didžiulius turėdami vienintelį knygyną visoje Amerikoje. Buvo laikai, kada Amerikos lietuvių godžiai skaitė kiekvieną leidinį. Paskiau tie laikai pasikeitė ir knygas teskaitė vėjas. Negi ir naujieji lietuvių atelviai, klausia Tysliava, taip greit atprastų nuo knygos ir tepradėtų skaityti... pinigų?

Lietuviškosios knygos likiminėmis temomis pasisakymų pasitaiko įvairiose mūsų periodiniuose leidiniuose. Bet tie pasisakymai dažniausiai atsitiktinio pobūdžio. Pasiskundžia vienas, kitas dar stipriai paaima, nūjauja, kad tremties knygos kelias sunkus, kad ja mažai domimasi. Tada ateina eilė pasiekti knygos skaitytojų. Vienas teisingai stoka laiko, kitas, nukilęs į užkurti, nutolęs nuo lietuviškos kolonijos, sakosi norėję knygą įsigyti, bet ji nepasiekia. Antai žikagiskiai draugė nesena A. Merkels džiaugiasi vis gausėjanti lietuviškosios knygos išleidimo darbiu ir bandė daryti išvadą, kad ji skaitytojų laukia, o dabar žikagiskis leidėjas nusileidžia į pesimistines žemumas ir bando įspėti metą, kada niekas lietuviška knygą nebesidomės. Atrodo, tai vis daugiau posūkių į kraštutumus, prailenkiant su vidurio keliu. Kalbant apie lietuviškosios knygos ateitį, pagrįstai tektų pasidomėti į tuos visus veiksnius, kurie turi vienos ar kitos įtakos knygos plitimui, bet kurie užkerta negausius kelius jai pasiekti skaitytojų.

Ar sumažės knyga domėjimasis

Kalbant apie šiandieninį lietuvišką knygą domėjimąsi, bei bandant įtarti esant stoką tokio domėjimosi, pirmiausiai tektų atsisiegti į netolimą praeitį, į savosios laisvės metus, kai buvome savuose namuose. Tada išleidžiamų knygų tiražai buvo maždaug šitaip nusistovėję: romano vidutiniškai buvo spausdinama iki 3000 egz., novelės iki 2000 egz., poezijos nuo 600 iki 1000 egz. Tiesa, pasitaikė išimčių. Kai kurių knygų buvo spausdinami didesni tiražai ir jie buvo išpildyti. Tačiau tokių išimčių nebuvo gausu. Antai „Alturių Sešėlių“ berods spausdinta po 5000 egz. ir veiklas palyginti greit buvo išparduotos. Tačiau didžiulius leidinius, spausdintus 2000–3000 egz. tiražu, leidyboms nepavykdavo per eilę metų išparduoti. Kad aptuštinti leidyklų sandėlius, buvo pradėti ruošti knygos išpardavimai, jas nupiginant iki 75 %.

Tokia knygos padėtis nebuvo išimtinė tik Lietuvoje. Antai keletu metų prieš Antrąjį pasaulinį Karą prancūzų ankety kelių surinkti duomenys parodė, kad didžiulio Europos valstybių žinomų poetų poezijos rinkinių paklausa nepasiekė 1000 egz., tačiau, imant vidurkį, išperkama ligi 600 egz. Romanų domėjimasis didesnis, bet pirmiausia romanu. Ko romano autorius neprasimūšė? Jis pūlė viršūnės, paklausa taip pat ribota.

Tą pat galima pasakyti apie dabartinį metą. Nūdienėje Vakarų Vokietijoje žymi žiburliavo visuose namuose, tik kaimiškose šluoboj tirti. Jų vieton išlėkė kiti, ir dėl to Marcelinas nekenčia savęs. Jis ne kartą pasirašydavo, užmokėstis visada būdavo prastas, bet niekas jam nesakė, kiek Kriukas gauna už duobę. O Kriukas, matai, kiek gauna už duobę? Kriukas gauna pinigą, o jis, galima sakyti, ašaras, trūpinius, elgetos grašį. Ir tas grašius ne už poterių, kokius sukalba elgeta, bet už sunkų darbą.

— Ar tai Seberkščiai duobės niekas? — užkalbina šluoboj Kaupienė, pasirėmusi prie savo durų ant žiburo, ir mes nematom, — ramina. — Gal taip ir bus. tvoros.

— Gal ir niekas, — sako Gaidelis.

— Jeigu niekas, tai būtų tikras žaltys.

— Aš tai nekaskčiau tau.

— Aš tavęs ir neprašau.

— Nekaskčiau, kad ir prašytum. Taigi tu mokl — ką tu mokl, tą lita, ir kas tau gali kasti! Tik Marcelinas vienas tau ir gali šitaip dirbti, — nebeuolaikė Gaidelis, atsiminė, kad Kriukas per patį mūšlavę pavėdė Marcelinui kasti duobę, kam jam ūkyje žmogus sugedintai buvo reikalingas. — Tu vis nori už dyką. Jau tas Marcelinas tau tai tikra Dievo dovana. Pats pilvukas augini ir pinigėlius krauni, o Marcelinas aplaksto visur.

Zakristijonas net sustojo.

— Na, na, nekalkė šitaip, nekalkė, aš tau sakau, Gaideli. Žmogus neturi darbo, tai duodu uždirbti. Kartais neturi net ko pavalgyti, tai pas mane visad gauna. — Už tą litą ilgal nevalgys, — kikenė Gaidelis. — Ka tu čia labai nupirksi už tiek! Skriaudi žmogų, nepasakysi, suprantu.

— Ką tu čia kalbi! — nekantriai numoja ranka ir aparcia ima minti.

— Nėpyk, palauk, — vejas Gaidelis. — Ko gi čia šarbar purkštajui? Duok jam litą, neduok nieko, kas čia man. Užėjo ant lietuvių, ir pasakiau.

Kriukas pristoją ir laukia.

— Aš nėpykstu, tik man pikta, kad tu kalbi taip, lyg aš tą Marceliną smaigiau. O jis mane smaigia Pinigus, tikrąjį, turi kisenę ar praleido, o aš turiu rūpinis, naktį laikyti pavargęs. Gerai, aš jam daugiau nebeduoosiu darbo, kad tu taip sakai.

— Dėl manęs — duok, ką aš čia.

Abu sugretina žingsnius ir pro alkūniukus pasuka į laukus.

Garuckio žodžiai Marceliną užvėrė. Persikyręs su zakristijonu ir Gaideliu, jis skubina žingsni, kad tik greit namo. Jau buvo pradėjęs, tik, rodos, bereikėjo pasakyti:

— Nekasau. Už litą prisikasiau.

Ne, šitaip jis nepasakė. Tų poros žodžių neišdriso iš kol atlydės.

dalis romanų, bent jų pirmosios laidos, žemos. Tik vėliau, atsižūrint paklausos, kai kurių leidinių tiražai smarkiai pasoka.

Grįžkim prie savęs. Vien Kaune laisvės metais turėjome apie 130 000 gyventojų. Tegu tame skaičiuje buvo ir kitataučiai, tačiau, žiūrint Lietuvos teritorinės apimties, kiekvieną jos užkurtę knygos pasiekti nereikėjo mėnesių, o pakako kelių dienų.

Kita padėtis yra prie dabartinio mūsų išsiskaidymo. Nė vienas leidėjas negalėtų būti pajėgus kiekvienoje lietuvių kolonijoje turėti po atstovybę. Jis patenkintas, jei pajėgia atlikti leidimo darbus ir susirašinėjamą su pačių didžiųjų kolonijų centruose esančiomis atstovybėmis. Kiekvienos užkurtės nepasiekimas su knyga jau mažina jos paklausą. Taip pat atsimintina ir tai, kad knygos mylėtojai, panorus įsigyti vietą ar kitą knygą, kurios užsakytos tenka ilgai laukti, tarsi laukimas ir pati užsakymo procedūra jau gali mažinti norą kitu atveju ieškoti naujo leidinio.

Ir vis dėlto, žiūrint dabartinių knygos tiražų, ir mūsų tremties esančių skaičiaus, nėra jokių duomenų spėjimų, kad lietuviška knygą domėjimasis būtų žymiai sumažėjęs. Tremty atsidūrė apie 70 000 lietuvių. Tai yra 40–ji tautos dalis. Gili išleidžiamų knygų vidutiniškai siekia trečdali (kartais ir daugiau) Lietuvoje leistųjų tiražų.

Tačiau būtina rūpintis knygos likimu

Kalbant apie lietuviškosios knygos padėtį

Ligos

Kita kartą matai: susisukęs, susivijęs žmogus, vieni kaulai ir oda. O pabandyk pasakyti, kuo jis serga! Kad jis ligotas, jau is visko matyti, o kas per ligos kankina jį? Iš to pirmojo žvilgsnio nieko nepasakysi. Net jei žmogus atvertų širdį ir imtų pasakoti, net ir tada vargu nuspręsti tą visų jo skausmų ir negalavimų priežastį, ypač ne specialistas. O kita kartą net ir specialistas, pats čiupinęs ligonio šonus, barškines nugarą ir krūtine, žiūrėjęs ausis ir akis ir visapusiškai apklaukęs, nedrįsta nustatyti diagnozės, dar slūgtinėja ligonį per medicinos tyrimo įtaisus ir tik tada imasi gydyti, kai maždaug pasiekia visą ligą.

Toks mirtingas susisukęs ligonis yra visa mūsų tremtinis masė. Išvaizdai iš namų visiškai sveika, ji per tuos keleris metus taip susisuko susivijo, kad net sunku be atpažinti. Jei niekas nepasirūpins jos gydymu, dar po kelerius metų beliks tik tos viršūnės, kurios visą savo energiją, laiką ir nervus sunaudoja laikraščiuose besiginčijamos, kas čia mus turėtų valdyti, kas už mūsų reikalus kovoti, kas atstovauti mums (kad tik neatsitiktų taip, kaip anais bajorų seimelių laikais, kai tarpusavyje besiginčijant priešas sulikvidavo valstybę).

Ligonius, žinoma, dėl to nei šilta, nei šalta, nes tie ginai nerėškia nei rūpestio jo ligos nustatymu, nei gydymu. Jis serga, ir net mūsų laikraščiai retai kada užsimena, kad jis serga. Jis nyksta, ir to nykimo tar-

— Dar niekas.

— Marcelinas neustodamas atsako ir eina.

— O kas gi kas?

— Gal aš, gal kas?

— Kas gi, jei ne tu?

Jis girdėjo ir paskutinį įkyrūs šlubės klausimą, bet neatsigrįžo ir neatsakė. Kiekvienas Kaupienė žino, kad jis besupestis? Ryt jau su aušre reikia keltis, kad laiku pabaigtum.

— Atsikelsiu ir pabaigsiu. — Aš Garuckiui pažadėjau, tai ir iškasu.

Gaidelis atsisėdė šalia zakristijono. Marcelinas atsi-remia durų staktos ir žiūri į prisimerkusį Gaidelį.

— Kad jis vėlniai paimtu, — suspursta Marcelinas perširdęs, kai Gaidelis pūsteli jam alaus kvapą. — Prisilakė, tai naktį atėjo manęs kelti iš miego! Jei žmogus jau šios vietoje, tai jį ir spardo kiekvienas, kuris tik nugrauztą kaulą numeta. — Aš dirbau, man reikia pasileisti. Išieiti.

— Aš taip pat dirbau: bulvės nukasiau, — atsiliepia Kriukas. — Kad nebūtų reikalo, tai miegočiau, nebūčiau atjęs.

— Dirbali! Bet girtas aš neinu kelti tavęs. Išieiti! — Aš dėl duobės... — Išieiti!

Gaidelis jau prie vartelių ir moja galva zakristijonui.

— Išieiti!

— Ar pabaigsi kasti duobę? Aš dar norėjau pakalbėti...

Kriukas pastraikia porą žingsnių į vartelių pusę. Tuomet Marcelinas užtrenkia duris, pro langelį paįydi lėtai nužingsniuojančius vyrus ir virsta atgal lovon. Prikelia jį į langelį teikinas lietus. Oras apniūkęs, ir Marcelinui sunku nuspręsti, kas per laikas. Nesiprausęs, kampašis suneršta stora maiša gintis nuo lietaus. Tekėdamas stoka balutėmis, pasiekia kapinių kalnelį ir įminka kasti. Apie duobę auga krūvos žvyro. Po tom tik dviem pušelmis numestas jo švaras. Rodos, ir lietus šviesos dar jis galėtų pakrapštyti, bet ir rytas bus laikas, kai atlydės.

tremty, taip pat atsimintina, kad, palyginus laisvės metus nuosavuose namuose, dabar skaičiuoti naujų leidinių išleidžiama nepalyginamai mažiau, negu kad Lietuvoje buvo išleidžiama. Gal ribotas knygų pasirinkimas dar ir yra viena iš priežasčių, palaukančių dabartinį tiražą.

Reikia vis dėlto atsiminti su faktu, jog galimas knygos paklausos kritimas ateity. Metai po metų mūsų žmonės, išskildę įvairiose šalyse, jau tiek pramoks vietinių kalbų, kad galės skaityti knygas kitomis kalbomis. Tokių, be abejonės, ir dabar yra. Bet ateity svertima kalba paskaitančių skaičius didės. Lietuviškasis tremties jaunimas, žymia įalimi lankydamas svetimas mokyklas, iš viso turės mažą sentimentą lietuviškai rašijai, žinoma, neskaityti išimčių, kur namų auklėjimo pasėkoje tam tikra dalis jaunimo ilgėsis lietuviškos knygos.

Visa tai akina jau dabar susirūpinę lietuviškos knygos ateitimi, o tuo pačiu tremties visuomenėje lietuviškos sielos išsaugojimu.

Reikalinga bendra tauta.

Svarstant lietuviškosios knygos tremties pastogėje klausimą tenka priėti išvados, kad iki šiol knyga pati laikėsi, be peramos iš šalies. Iki šiol lietuviškoji knyga skaitytojų buvo ieškoma, be ypatingos pašalinės akcijos. Ji šiek tiek judėjo. Tegu ir nebuvo ypatingo užsidedimo, tačiau kiekvienas leidinys palengva susirado kertę vieno ar kito tremtinio pastogėje.

PASTABOS PRABĖGOMIS

tum niekas nemato. Kuo serga ir dėl ko nyksta? Kas per priežastis, jei per tuos keleris metus mūsų tremtinioji masė įveikė sunkyt? O kodėl gi apie tai niekas nekalkba? Jei bendruomenė nyksta, vadinasi, yra išmetusi žmogį (ar ligos).

Norint sulaukyti ligą, reikėtų pirma nustatyti, kas ta ligoninė, o paskui jau bandyti ieškoti vaistų. O kas nustatinėj mūsų bendruomenės ligas ir kas ieškojo gydymo priemonių? Kas atvirai ir drąsiai kalbėjo apie mūsų organizacinio gyvenimo mirtingus negalavimus, kas kalbėjo apie baisų girtavimą, kas apie kitus skaudžius dalykus? — Beveik niekas, ir tokius dalykus dar greičiau bandome prislėpti, tarytum vienuli vienas visų rūpestis būtų: kas čia mus turėtų valdyti, kuris čia vienietukas, trejetukas ar penketukas turėtų teisę ir pareigą už mus kovoti?

Pati didžioji nelaimė

Džiova? Vėžys? Kas gi ta pati didžioji nelaimė? Kas gi mus graužia ir eda nuolatos ir be paliovos, eda ir nalkina?

Man rodos, kad girtavimas bus ta pati baisiausiaji ir didžiausiaji mūsų nelaimė, tik niekas nesirūpina ja. Skaičiuoja džiovos ar vėžio aukas, tas ligas laiko baisybėmis. O kas suskaičiuoja tą žalą, kurią padarė mūsų namie ir svetur visokios rūšies velnio skytymai! Prancūzai bent tiek žino, kad jų biudžeto pajamos iš gėrimų yra per mažos padengti alkoholių gydati. Jei bent žino, kad tai nelaimė, o mes retai kada pabando-

Užsirydami lojo klebonijos šunes. Kažkas praterškinė no pragirdžino išilgai Pavandenės. Sugirkėjo Svelnų čio žags. Kai Marcelinas, nebedegs nė žiburio, užsimulkiu laukiau sunkiai į žvyrą ir drabužius.

— Ar išmiegojai? — Marcelinas kilstelė galvą. Ant duobės krašto stovi — išmiegojau.

— Baigi kasti? — nesitrukia jis.

— Dar gerą valandą teks papūkti. Tas žvyras, tai negreit. Labai alkenuota vieta.

Marcelinas kalba ir kasa.

— Toks lietus, — purtydamas kepurę sako zakristijonas, — kad neduok, Dieve. Prastos Seberkščiai laido tuves, lyg tyčia. O žmonių, matyt, bus, kad ir šlapia. Mačiau, net iš Pavandenės Sabakonienės su kažkuo nubėgo.

— Gali būti, — suniurna Marcelinas. — Gali būti Senukų mylojo žmonės. Tarp žmonių jis nuolat maišėsi, bet niekam bloga nepadarė.

— Nepadarė nė gera.

Marcelinas išsisitiesia, atremia alkūnę į kastuvo kotą ir žiūri į zakristijoną.

— Tur būt, juokauji? — sako Kriukas.

— Ką čia jis padarė? — Ką padarė, tai padarė. O knygas ar ne jis čia platino?

— Lašelis, Marcelinai, tos knygos. Kas čia jas matė? O tu pažiūrėk anam kampe Degučio kapą. Žmogus kojos neteko, savanoris, kryžių užstatarnavo, o kai mirė, tai kapo žemė sudubo, ir riego duobė, niekas nepataiso.

— Gali būti. O senukas Seberkščys man patiko.

— Man taip pat patiko. Man patiko ir Degutis. Kad jau pasakys, tai vis teisybė į akis. Kai anais metais kalėdonoj, klebonui davė du litus, vargonininkui tris, o man keturis. Klebonas suėpėjo, jau sakys, o Degutis tik skubina:

— Mažiausiam, — sako, — klebone, daugiausia reikia. Tu kada nors sutvarkė Degučio kapą, — primena Kriukas ir nueina, dingdamas kapinėse tarp pušelių. Netrukus jis grįžta ir pasilenkęs ties duobę klausia: — Ar suspėjai, Marcelinai? — Suspėjau.

— Aš, matai, lyg ir orkestrą girdėju. Skubėsiu į bažnyčią.

Marcelinas užsikabina duobės krašto, pasikeičia į viršūnę ir klausosi. Lietus jam permerkęs visus marškinus, tik ties krūtine sausiau.

— Iš tikro orkestras! — nudžiūga jis.

— Taigi. Tai aš tave dar norėjau paklausti: ar Garuckis tau davė pinigų?

Periodinė spauda iki šiol lietuviškai knygai pastovus pasitarinavimas nerodė. Tai viename, tai kitame laikraštyje pasirodydavo vertinimų, tačiau dažniausiai tatau buvo daroma ne iš meilės pastodžiusiam leidiniui, bet siekiant tą leidinį vertinti ar nuvertinti, žiūrint jo autorius ir vadovaujančis politine linija.

Lauktinas periodinėje spaudoje naujų pozicijų užėmimas naujų leidinių atžvalgų. Knygų vertinimai turėtų pagaliau susilaukti didesnio objektyvumo, ko iki šiol retai pasitaikė. Stoka objektyvumo knygų vertinime knygos mylėtojas pradėjo netikėti, ka viename ar kitame laikraštyje apie knygą rašoma. Tada bloga atestacija buvusiams knygos vertintojui, jei juo pradeda skaitytojas netikėti. Tokios padėties esimui patvirtinti galima būtų surinkti visa eilė faktų. Rašančiam tenka stebėti iš gana arti ličiošolio knygų vertinimo atgarsius knygų paklausoje ir tenka didžiai nustebti, kad knygos, susilaukusios daugybės priešinigausių vertinimų spaudoje, vėl nesulaukė didesnės paklausos už tą, apie kurią tepasakė vienas vertintojas, bet šitai ir nesivadovaudamas kuria nors politine linija ar kuriuo kitu skuravimu, o savo vertinime tesverdamas patio kūrinio svorį.

Kiti negalavimai.

Būtų galima ir daugiau surasti kliuvinių, slopinančių knygos klestėjimą. Refektų susirasti būtų pažadinti kai kuriuos mūsų buvusius kultūrininkus, kad jie, pagaliau iš-

me kelti viešai šitokį klausimą, nes mums atrodo, kad čia nėra taip bloga, kad čia nieko negalima padaryti ir nėra reikalo rūpintis.

Maža, kad mūsų tautiečiai mirksta, ne juodal dienai tauypdamai, bet savo sunkiai uždirbtas pinigais remdami smukles. Maža, kad jau per tuos keleris metus dalies mūsų tautiečių rankos dreba, vadinasi, matomi pirmieji invalidumo ženklai. Maža, kad dalis savo tariamuosius nervus beramindami nebeįpajodami yra usigadinę sveikata ir su pavojom gyvybei turės gulti ant operacinio stalo. Maža, kad šen ar ten dėl gėrimo įvyksta muštynių, sunkių sužalojimų ir net nužudymų. Šitie dalykai pasiekia viešumą, ir apie juos dar šen ten pašneka, nors ir be didesnio pasiryzimo palaim taisyti ar bandyti kelti ir rauti tą didžiąją blogybę.

O daugelis nelaimių, kurias neša girtavimas, viešumos nepasiekia ar pasiekia „į kitu vardu. Kai kurių girtavimo nelaimių mes gal niekada nepamatysime, nes jos bus pridengtos kitais vardais ir tikroju vardu bus žinomos tik patiems nelaimingiesiems ir gydytojams.

Kito kelio nebūtų: šiandien mums reikalingas naujas Valandius, nes skęstame, žiauriai skęstame ir nematyti jokio išsigelbėjimo.

Kol viešomis progomis bus keliamos taurės už Lietuvos laisvę, tol nėra ko ne bandyti.

(Nukelta į 4 pusl.)

Jė iš šėšelio, jungtusi kultūrinio gyvenimo barucna. Knyga, kaip jautri gelė, reikalinga didelės priežiūros, rūpestingo puoselėjimo. Ilgai, pati viena, ji negalės laikytis. Tada jau gali būti per vėlu atsibodusiam kultūrininkui šaukti, kad nesidomima sava literatūra; ir pačiam nūdienos rašytojui, labai dažnai atvejais negebanti su meile žvilgtelti į naują leidinį, gali tekti susilaukti meto, kada jo naujų kūrinių iš tiesų niekas nebeskaitys.

Priklausytų žodis ir knygos platinimo reikalu. Gal ne tiek platinimo, kiek su knygos įsigijimu įsigalinčio įpročio.

Šiais laikais jau daug kas galima įsigyti išsimokėtinai. Tačiau berods dar niekur išsimokėtinai neleidžiama į kiną, išsimokėtinai negalima iš vieno miesto nuvykti kiti miestai (nesvarbu, kuria susisiekimo priemone). Yra ir daugiau dalykų, kurie dar neduodami išsimokėtinai. Tačiau tenka nugirsti, kad lietuviškosios knygos įsigijimo srityje vis daugiau įsigali išsimokėjimas. Net ir tose šalyse, kur vertingą veiklą dirbantysis gali įsigyti už 3–4 darbo valandų uždarbį. Dabartinio gyvenimo tempe žmonės užimti visokiais reikalais. Kitas ligainiui ir užsimiršta „tokia smulkmena“ eimes išsimokėtinai. Knygų taktininkai-platinintojai taip pat knygos pasiskidimui tegali taktinti atspėjama laiku nuo kasdienių darbų. Jei iš vieno ar kito pora dešėtų padėmė knygų išsimokėtinai — kiek reikia laiko išrinkti pinigams. Pagaliau atsiranda knygos „platintojų“, kurie dideliu atkaklumu prašo knygas. Paplatinsia ir patalkinsia. Vėliau leidyklai reikia gerokai paprakatuoti, kad išgautų pinigą. Iš kito jokiomis priemonėmis nepavyksta išgauti. Visa tai sunkančiai atsiliepa į knygos leidybą. Čia palengvėjimo tol nebus, kol rasis tykančių šituo keliu knygas „platinti“. Viena laimė, kad tokių dar negausu. Didžiūnai platintojų šitokios užmačios svertimas. Tie nuširdieji taktininkai ir yra pati svaubiausia atspara.

Svarstant lietuviškosios knygos likiminis klausimus, būtina žvilgtelti į visus klivinius, trukdančius tiek knygos paskleidimą, tiek jos išsilaikymą. Būtina lietuviškai knygal paruošti kelią be klivinių, kad ji tremties pastogėje ilgiau galėtų laikytis.

Šiandien lietuvišką knygą domėjimasis lietuviškoje visuomenėje dar gyvas. Tetenka ieškoti būdų ta domėjimasi palaikyti, kad iš tiesų dabartinis knygos mylėtojas, vietoje knygos, nepradėtų pinigų skaityti. Kai dėl pinigų, tai čia tinka Dostojevskio pasakymas, kad pinigai, tai laisvė. Kas turės pinigų, tuo pačiu bus pajėgus įsigyti, kas jam reikalinga kasdienos gyvenimui, neužmirš ir lietuviškosios knygos, jei jos ateitimi bus nuosirdieji rūpinamasi. O jei iš tiesų ateis metas, kada niekas knygos nebesidomės, o teskaitys pinigus, tai čia kaltas bus ne tiek buvęs knygos mylėtojas, kiek dabarties ir ateities kultūrininkai ir lietuviškosios knygos vertintojai, negebę pasirodžiusią knygą sutikti su meile, ja vertinę po barikadas įvairiausių išrokvimų, tuo pačiu užkirdami jai kelią lietuviškos visuomenės.

Simas Miglinas.

Tremtis

Nr. 91

27. VI. 1953.

Tremties prenumeravimo sąlygos:

TREMTIS išeina kartą mėnesį. * Prenumerata Vokietijoje pusel metų 4 DM, 3 mėn. 2,2 DM. * Atskiro numerio kaina 85 Pf. * Prenumerata kitur: Anglijoje metams 28 tarptautiniai kuponai, pusel metų 15 kuponų (užsisakoma tiesiogiai per leidyklą). * Australijoje pusel metų 12 šil., 3 mėn. 7 šil. * Amerikoje ir kitose šalyse pusel metų 1 dol. * Užsisakoma TREMTIES atstovybėse arba tiesiog per leidyklą šiuo adresu: TREMTIS, (13b) Memmingen, Postfach 2, Germany. * Skelbimai: iki 15 žodžių 2,5 DM. Skelbimai ir užuotantos 5 DM. Neapmokėti skelbimai nepašauks. * Rankraščiai taisykloms redakcijos nuostatai, nesunaudojami. * Honoraras nemokamas. * Už atpausdintus straipsnius atsakomybės imasi TREMTIES redaktorius.

Pro gėrėtiną uždangą

Lietuvos nusikaltėliai kaltina save...

Maсква. Birželio 18. d. Reuterio agentūra paskelbė per Maskvos radio siųstą perduotą žinią apie Tarybų Lietuvos „ministrų tarybos“ pasispausdintą ir prisipažinimą, kad „nutojstant nuo lenininių stalininių politikos“. Šito apsilėidimo pasėkoje lietuvių nacionalinės grupės nebuvo įjungtos į partijos vadovaujamą darbą. Taip pat kolektyviniame ūkyje pasireiškusi stoka konsolidacijos. Dėl padarytų klaidų atskinga tiek Tarybų Lietuvos vyriausybė, tiek komunistų partija...

Reuterio agentūra, pateikusi šią žinią, ją palydi komentarais. Tai esanti paraiška (tokie prisipažinimai) sovietuose vykstančios kovos dėl vadovavimo. Birželio 15 dieną Maskva paskelbė informaciją apie Ukrainos komunistų partijos generalinio sekretoriaus L. G. Melnikovo išjungimą iš turėto posto. Melnikovas buvo vienas iš didžiausių Malenkovo šalininkų. Jo direktivomis po Stalino mirties ukrainiečių komunistų spaudoje Malenkovo vardas buvo pradėtas nuolat minėti. „Ukrainiečių Tiesos“ kovo 17-je laido Malenkovo paminėtas bei jo citatos panaudotos 37 atvejais. Jei balandžio mėnesį tas pats ukrainiečių komunistų laikraštis Malenkovo paminėjęs 22 kartus, kai

tuo tarpu maskvinėje „Tiesoje“ per tą laiką Malenkovo vardas tebuvo paminėtas tik 3 atvejais.

Galiausiai ukrainiečių komunistų generalinis sekretorius, tiek garbinęs Malenkovo, apkalintas padaręs klaidų tautybių politikos... Esą tokiems kaltinimams tiesioginiai ar netiesioginiai vadovaujanti Berio ranka. Šituo būdu norima sovietų pavergtose įvairiose tautybėse atstatyti pašlijusį Maskvos vėsta politiką pasitikėjimą, o tuo pačiu taisyklą, kad Malenkovas Kremliuje dar nėra visagalis asmuo, kad vyksta varžybos dėl vadovybės.

Stalinui mirus sovietuose buvo sukiltimų. Amerikiečių savaitinis „News Week“ pateikia informaciją apie viename sovietų kariuomenės daliny po Stalino mirties įvykusių sukilimų. Taisai dalinys stovės azijinėj Sovietų Sąjungos daly. Kai pasiekus žinią apie Stalino mirtį, dalinys sukilęs. Sukilime dalyvavę ir karininkai. Netrukus sukilimo vietovėn atvykę slapstosi policijos baudžiamieji daliniai ir vietoje suėmė 125 sukilusius karininkus. Sukilusieji kareiviai buvo nuginkluoti ir perkelti į darbo stovyklas.

TREMTIES INFORMACIJA

TREMTIES ORGANIZUOJAMA BIBLIOTEKA

Iki šiol TREMTIES leidykla savo leidinių atskiras atvejas yra padavojusi tai vieni, tai kiti Vokietijoje palikusių tautiečių kolonijai. Taip pat žymi dalis TREMTIES redakcijai atsiųstų paminėti knygų redakcijos buvo išdalinta tautiečiams pasiskaityti.

Nuo šiol šias savo pastangas TREMTIES leidykla pakreipia kiek kita linkme. TREMTIES leidykla negali visų tautiečių ar bent didesniųjų kolonijų aprūpinti knygomis. Tautai, leidyklos mąnymu, būtų įmanu, jei kitose šalyse esančių lietuviškų laikraščių redakcijos imtųsi globovi vieną kūrį Vokietijoje palikusių tautiečių kolonijai ta prasme, kad sudarytų knygynėlį ir toliau jį papildytų. Vokietijoje palikusių tautiečių didžiama neigali įsigyti naujų knygų, o randasi kiekvienoje kolonijoje bei stovykloje nemaža, kurie norėtų turėti ką pasiskaityti.

TREMTIES leidykla apsisprendė šia linkme daryti pirmuosius bandymus. Ji ryžosi patiekti didžiulioje Vokietijos amerikiečių zonoje esančioje lietuvių kolonijoje, Memmingene, sudaryti lietuviškų knygų bibliotekėlę, kad knygą mėgsta tautiečiai turėtų pasiskaityti. Pradžiai sudaryta bibliotekėlė 50 įvairaus turinio knygų, kuri TREMTIES leidyklos nuostatai paversta tvarkyti lietuviui invalidui L. Abramavičiui. Ateityje bibliotekėlė pagal galimybes TREMTIES leidyklos bus papildoma naujomis knygomis.

TREMTIES ATSAKYMAI

Mr. Pagonis, USA: TREMTIS siunčiama nauju adresu.

Mr. M. Mozūris, Anglijoje: TREMTIAI siųstieji kuponai gauti. 1953 metams prenumerata padengta.

Mrs. E. Misicinskienė, Argentinoje: siųstieji kuponai gauti. Juos įskaitė TREMTIES prenumeratorius susidė 6 kuponu permoka. kuri bus įskaityta į sekančių metų prenumerata.

Mr. J. Saulėnui, Norvegijoje: Tamstai siunčiamos TREMTIES prenumeratai padengti gauta įmoka iš p. G. Sch.

Pranešimai, ieskojimai, skelbimai

Prašoma atsiliepti

TREMTIES redakcijon prašoma skubiai atsiliepti Marija Sutkaitė, 1946-47 metais gyvenusi su savo motina Ona Kleinkötze ir Dillingeno lietuvių stovykloje. Ieskojimai vėliau, berods, buvo perkelta į Schwäbisch-Gmünd stovyklą. Ieskojimai arba žina jos adresą prašomi pranešti šiuo adresu:

TREMTIS,
(13b) Memmingen,

Postfach 2.

Vedybų skelbimas.

Vidutinio ūgio 40 metų vyras, turįs sutau-pų, vedybų tikslu iesko gyvenimo draugės.

Miss V. Oniunaitė, USA: pradedant šiuo numeriu TREMTIS siunčiama patikslintu adresu.

Mr. P. Kutkai, USA: siųstieji prenumerata TREMTIAI gauta. Ačiū už linkėjimus.

Atgarsiai

TREMTIES Redaktoriui,

atsakydami į mums persiūtą p. Al. Poželos laišką su Jūsų prieradu dėl aukų Gimnazijos Namams pranešame, kad įmokėtini Namų Fondui pinigai gali būti pervadami į sąskaitą:

Hamburger Kreditbank, Aktiengesellschaft, in Hannover, Litauisches Zentralkomitee, „Sonderkonto Gymnasium, Kontonummer 51639 31.

Sąskaitos atidarymas sudėtas dėl techninio pobūdžio priežasčių. Be to, pervadami Krašto Valdybos vardu pinigai Namų Fondui ir be sąskaitos gaunami ir panaudojami Gimnazijos Namams.

Čia paskelbtai sąskaita naudotina siunčiamoms sumoms iš Vokietijos ir kitų kraštų, išskyrus Jungtines Amerikos Valstybes, kur surenkami įmokėjimai telkiami BALFe arba kitu paskelbtu būdu.

Taiigi Aukotojai Gimnazijos Namams, gyvena Amerikoje, prašomi pinigų nusiųsti į paskelbtą sąskaitą; taip pat nusiųsti Krašto Valdybos vardu, nes Amerikoje sutelkti pinigai bus pervadami kitu keliu. Ši pastaba neličia nuolatinių gimnazijos rėmėjų, kurie pinigais gali siųsti dabartinę įprastą tvarką.

A. Venclauskas, PLB Vokietijos Krašto Valdybos Svetimo Inspektoriaus, l. e. pirmintinko p.

TREMTIS leidžiama ne pasipelnijimo motyvais. Tačiau ir Tamsta, nesumokėjęs jai prenumeratos, taip pat nebūsi padaręs atžymėtinų suteipų.

Merginos ar našlės atsiliepti: J. B.

108 Wilson St.,
Hamilton, Ont.

Canada.

Vedybų tikslu
Lietuvius, gyvenas Kanadoje, nori susis-rašinėti su lietuviute, ne vyresne 25 metų. At-sakysiu tik į rimtus laiškus.

Rašyti:

V. T.

9365 — 75 Ave,
Edmonton, Alta

Canada.

Tremtiniai Vokietijoje reikalaujami duoti adresus

Vokietijoje palikusių tremtinių gyvenime nuolat pasitaiko tam tikrų naujūmų bei netikėtumų. Anksčiau vargino įvairūs skryningai, paskiau sekė iš globėjusių organizacijų rankų perdavimas vokiečių ūkin, nekalbant apie nuolat vykčiusios kolonijos iš vienos stovyklos kiton ir tt. Paskutiniu metu, tremtiniai perėjus vokiečių administracijos žinion, palengva užsieniečius pradėdant įkurdinti naujai pastatytose butų kolonijose, atrodė gyvenimas turės normalėti bent tiems, kurie jau išskeldinti iš stovyklinio gyvenimo aplinkos. Tačiau ir šiuo metu dar vis pasitaiko Vokietijoje palikusių tremtinių gyvenime tam tikrų naujūmų bei netikėtumų.

Vienas iš tokių paskutiniu metu naujūmų yra pareikalavimas pateikti adresus Amerikon bei kitas šalis išemigravusių artimųjų. Vokiečių administracijos įstaigos birželio antroje pusėje Bavarijoje esančiose kai kuriose stovyklose bei butų kolonijose gyvenančius užsieniečius pradėjo kviesiti, kad praneštų adresus savo artimųjų, išemigravusių Amerikon ar į kitas kitas šalis. Kurio tikslu domimasi išemigravusių artimųjų adresais — nežinia. Iškvietusieji vokiečių valdininkai atsisako pasakyti, kuriuo tikslu tautai daroma. Dažniausiai paklausti valdininkai atsako, kad ir jie patys nežina šitų žinių rinkimo tikslo. Tada kviečiamuosius tremtinuosius sukelia įvairių spėjimų. Vieni mano, kad tautai gali turėti ryšio su kartais iš emigravusių artimųjų gaunama kokia nors parama, atsiunčiamu pakėteliu. Kiti spėja, gal vokiečiai darys žygių, kad surastų sąlygas išvykti tremtiniai, kurio artimieji, sveiki, seniai galėjo išemigruoti. Pagaliau randasi kitokias išvadas darantys. Esą vokiečiai iš ty darys atsikaitimus iš gaunamos kuklios paramos, kurių šeimoms artimieji išemigruavę. Kaip ten bebūtų, bet nežinojimas išemigravusių artimųjų adresais domėjimosi pagrindo Vokietijoje palikusiuosius tremtinuosius kelia visą eilę užmojimų kurių artimieji būtų išvengta, jei kalbamoji išvykusių artimųjų adresų registracija būtų vedama kitu

dyti pakilti. Kol vadovaujantieji ir šiaip šviesumoms nepasidarys mažais valandais ir neatsisakys taurės, tol apie visų lietuvių skatinimą prisikelti negali būti nė kalbos. Kol dėl to tylės spauda, organizacijos, bažnyčia ir kiekvienas sąmoningas lietuvis, tol vis skėsimė ir skėsimė, nelaimingieji. Girtavimas turi būti ne pasididžiavimu, bet gėda apsupamas. Apie girtavimą negali būti kalbama su džiaugsmu, nes jo vaistai yra apsupti juodo lūdesio, nes jis yra pati mūsų didžioji nelaimė, su kuria šiandien nebeįveiktų kovoti gal nė pats Valandius.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

(Atkelta iš 3 pusl.)

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

Ar negalėtume mes būti šimtai mažų valandčių, kol iškilis vienas didelis?

Viršininkai taškosi balutėje
Tik, štai, žvilgtelėkime į dabar išėjusį Kudirkos raštų tomą, į jo „Tėvynės Varpus“, ir pamatysime, kiek anuomet per kelėtą metų vienas patis Kudirkas išlėkė lietuviškų ligų, vadindamas jas tikraisiais vadais ir čuipindamas tikrus ligonius. Ak, ne vienas jis kėlė — vis drąsiai ir atvirai, nepaisydamas, kad kam nors nepatiks, ir nebandydamas slapstyti ligonius, nes tuo būdu tik būtų buvo padedama ligoms plėstis ir naikinti apsikrėtusius ar leidžiama ligoms persimesti ir į sveikuosius organizmus.

keliu, t. y. jei būtų nurodoma, kuriuo tikslu tautai daroma.

Tuo tarpu neturima žinių, ar ši registracija liečia visose Vakarų Vokietijos vietovėse gyvenančius tremtinus, ar tik kai kuriose. Būtų gera, kad TREMTIS skaitytojai painformuotų, kur tokia registracija nėra vykdoma. G. Vokietijos Lietuvių Bendruomenės vadovybė derėtų išaiškinti šitos adresų registracijos pagrindą.

Bendruomenėje

Lankė britų zonoje gyvenančius lietuvius.

BALFo įgaliotinis I. Rugienius paskutiniu metu lankėsi britų zonoje, susipažindamas su tautiečių gyvenimo sąlygomis.

Vargo Mokykla Stuttgarte.

Nuo šių metų gegužės pradžios Stuttgarte gyvenančių lietuvių kolonijoj pradėjo veikti Vargo Mokykla.

Aukoja vokiečių pabėgėliams.

Memmingenas. Iš buvusių aviacijos kareivinių į naujai pastatytus blokus iškėlus tremtinius užsieniečius, buvusiose kareivinėse įrengta pereinamoji stovykla vokiečių pabėgėliams iš Rytų Vokietijos. Vokiečių pabėgėliai atvyksta dažniausiai vienas vilkimas drabužiais. Memmingeno mieste pradėta akcija parinkti drabužių naujiesiems atbėgėliams. Memmingeno kolonijoj gyvena lietuviai taip pat prisidėjo prie šios eklejos, pagal išgales paaukodami drabužių.

Vasaros stovyklos lietuvių vaikams.

Vokietija. Kaip praėjusia vasara, taip ir šiais metais ruošiamos poilsio stovyklos lietuvių vaikams. Viena stovykla numatoma Vokietijos amerikiečių zonoje, kitos britų zonoje. Stovyklos pradės veikti, kai tik mokyklose baigsis moksals.

Poilsiai į Šveicariją.

Memmingenas. Kun. Bungos pastangomis eilė Memmingeno lietuvių kolonijoj gyvenančių lietuviukų (iki 14 metų amžiaus) šią vasarą išvyks poilsui Šveicarijion, kur išbus iki 6 savaičių.

PASTABOS PRABĖGOMIS

(Atkelta iš 3 pusl.)

Mes turime savo tarpe ir tų pačių ligų, kuriomis sirgo dalis ano metų lietuvių, taip pat turime ir visiškai naujų, nes gyvename visiškai kitose sąlygose.

Štai šių eilučių autoriui tarpais iš labai arti, tarpais iš nedidelio atstumo metal iš metų tenka stebėti didoką lietuvių koloniją. Prieš keletą metų užleko ten ir energijos ir entuziazmo, ir pati kolonija buvo gana panaši į mažą Lietuvą svetūr, kurios tautiečiai sutartinai siekė visus savo žygius ir darbus skirti tai didžiai Lietuvai, kuri vargsta pavergta varguose.

Ta kolonija tebėra ir šiandien, ir lietuvių joje gana apstu, tik jau tos mažytės Lietuvos valdas čia seniai išnyko, liko tik prisiminimuose. Joks protingesnis darbas nebeįmanomas, jokia šviesesnė mintis nebeįmanoma pralieti į viešumą, nykumas supa žmones.

Kaip gi šitaip nebus, jei patys kolonijos vadovai visą laiką ir energiją sunaudoja tarpusavyje peštyneis? Įsivaizduokite žmogų, kuris turėtų rūpintis, kaip čia vienu ar kitu veiksmu išlaikyti lietuviuose tautinę gyvybę, kaip įgyvendinti šį ar kitą sveiką sumanyimą. Šitiems rūpesčiams jam nebėra laiko, nes jo galva pilna kitų idėjų: kaip čia geriau ir kanzdžiau atsisikaityti su tais savo artimaisiais bendradarbiais, taip pat stovinčiais kolonijos priekyje, nes tie gal kiek kitokių įsitikinimų, negu jis pats, tad jie turi būti apjuodinti ir išstumti. Taiigi jo laisvas laikas praeina bekramtant pietuką ir belipdant skundus. Ne, jis nėra kaip anas Zemaitis jaunas inteligentas, kenčias už savo darbą, jis ypatingas mūsų sąlygų padarinys, kur pozityviai mintį nekarta pakeičia rūgimas.

O žinia, kas atsitinka, kai sustoja lygi graži eilė ir pats pirmutinis pečias stukteli. Eilė išyra, tolimesnieji taip pat pradeda stumdytis, žodžiuotis ir kumščius paleidžia į darbą. Kas gi juos betvarkys, jei ir prieikiniai jau stumdosi, jau iesko vienas kitam stipresnio pagaliolį? Užsėria vienas, dar stipresni statinį susiranda nukentėjęs ir šeria atgal, nes atrodė, kad jis be jokio reikalo gavo, ir mažoji Lietuva susiranda pramonėje: net iš tolo girdėti, kaip šaukia rėkia, tartum dangus grįžtų, kaip ano pasakoj, tartum žemė drebėtų, tartum ginklai žvangėtų, ir įkaitę vyrai skubiai baltuoti žirgus joti vaduoti tos didžiosios Lietuvos, kurios reikalu viešom progom prissakoma nemaža gražių žodžių.

Iš tikrųjų didelį vyrai, susibridę į mažą bala, jau taškosi kaip reikiant, ir vis vardan tos Lietuvos, kuriai reikia jėgų ir žmonių, taškosi atsidėję ir viską užmirę.

B. Kazimieraitis.

Putino lyrika ir Reymonto Kaimiečiai

Pastaraisiais metais tremty pasirodė vis daugiau ir daugiau naujų mūsų rašytojų naujai sukurtų veikalų. Tų veikalų pasirodymas liudija apie lietuvių rašytojų, nežinų kūrybiniam darbu dažnai nepažinkusių sąlygų, gyvastingumą. Pagrėčiai naujų veikalų, romanų, apysakų ir poezijos rinkinių, įvairios leidyklos perspauksina vertingesnį leidinių, laisvės metais Lietuvoje išleisti. Pakartojamos naujos laidos ne tik savų autorių kūrybos, bet išleisti ir verstiniai kai kurie veikalai, buvę išleisti nepriklausomybės metais.